

Valvontaosasto

Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

17.5.2023

Sisäministeriön kirjaamo ja poliisiosasto
kirjaamo.sm@gov.fi ja key.poliisiosasto.sm@govsec.fi

Asia: Tullin lausunto esiselvityksestä tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään**Lausunnon antaja**

Tulli/tulliylitarkastaja Camilla Söderman-Kylänpää, camilla.soderman-kylanpaa@tulli.fi

Lausunto:

Tulli kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto esiselvitysluonnokseen tilitapahtumatietojen kyselymahdollisuuden lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään. Tulli on osallistunut esiselvityshankkeen työryhmän työskentelyyn ja on jo aiemmin saanut kommentoida esiselvityksen sisältöä. Tulli haluaa kuitenkin kommentoida esiselvitystä tietyltä osin ja tarkentaa muutama asia Tullin tarpeesta saada tilitapahtumatietoja.

Tulli kannattaa ehdottomasti ehdotusta tilitapahtumatietojen lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään.

Tarkennuksia esiselvityksen sisältöön

Tulli esittää seuraavaksi muutosehdotuksia, jotka selkeyttäisivät vielä paremmin esiselvityksen sisältöä sekä huomioita, joihin olisi syytä kiinnittää huomiota.

Esiselvityksen 3.1 Tullin tilirekisterihanke osioon voisi lisätä kappaleen koostavasta sovelluksesta. Koostava sovellus on Tullin ylläpitämä automatisoitu ratkaisu, jonka kautta Tulli välittää PMJ-laissa mainittujen toimivaltaisten viranomaisten tietopyynnöt tilitiedoista tilirekisteriin ja tiedonhakujärjestelmiin sekä toimittaa vastaanotetut tiedot tietopyynnön mukaisesti toimivaltaiselle viranomaiselle noudettavaksi. Koostava sovellus on otettu käyttöön 1.3.2023.

Tulli on tällä hetkellä ainoa toimivaltainen viranomainen joka käyttää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää. Tiedonhakujärjestelmät ovat edelleen testausvaiheessa, joten tietoja voi tällä hetkellä saada koostavan sovelluksen

Valvontaosasto

Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

17.5.2023

kautta vain tilirekisteristä. Edellä mainitut seikat kuvastavat nykytilannetta ja tilanne päivittyy jo tämän vuoden aikana, kun saadaan tiedonhakupäätökset tuotantoon sekä muita toimivaltaisia viranomaisia käyttämään PMJ-valvontajärjestelmää.

Esiselvityksessä on myös tärkeää tuoda esille, että järjestelmä on tällä hetkellä operatiivisessa käytössä.

Esiselvityksen 3.2 osiossa (tai muualla) voisi vielä korostaa sitä, että tilirekisteriin tietoja tallentavien toimijoiden ei tarvitse rakentaa rajapintaa tilitapahtumatietojen välittämiseen.

Tähän liittyen tulisi myös selkeyttää mitkä toimijat ovat velvollisia luovuttamaan tilitapahtumatietoja, eli koskeeko velvollisuus luovuttaa tilitapahtumatietoja koostavan sovelluksen rajapinnan kautta a) luottolaitoksia, b) tiedonhakupäätösten toteuttajia, c) luottolaitoksia, jotka ovat toteuttaneet tiedonhakupäätöksen vai d) jotain muuta. Tämä siksi, että on olemassa luottolaitoksia, jotka käyttävät tilirekisteriä, ja maksulaitoksia ja virtuaalivaluutan tarjoajia, jotka ovat toteuttaneet tiedonhakupäätöksen. Mm. 3.2 osiossa puhutaan vain luottolaitosten (jotka ylläpitävät tiedonhakupäätöksiä) velvoitteesta toimittaa tilitapahtumatietoja.

Esiselvityksen 3.3 osiota teknisestä toteutusmallista voisi myös selkeyttää. Tekstiin voisi lisätä pari alaotsikkoa, jotka tarkentaisivat teknisen toteutusmalli-osuuden sisältöä. Ennen tietovirtakuvausta voisi lisätä alaotsikon sekä lyhyen kuvauksen siitä, mitä kuvan on tarkoitus esittää. Ymmärtääksemme tällä hetkellä kuvaa edeltävä teksti ei kuvasta sitä mitä tietovirtauskuva esittää, joten siitä voisi syntyä epäselvyyksiä ilman erillistä otsikkoa. Kuvan jälkeiselle tekstille voisi myös lisätä alaotsikon tarvittaessa.

Osioon 5.1.1 tulisi tehdä tarkennus. Arvio (700-800.000 euroa) muodostuu palvelun tuottajan kustannuksista eli Tullin kustannukset tilitapahtumatietojen osalta. Seuraavaan lauseeseen voisi lisätä koostava sovellus.
"Kokonaiskustannukset muodostuvat *koostavan sovelluksen* infraan liittyvistä muutostarpeista sekä sovelluskehityksistä."

Mikäli tilitapahtumatiedot lisätään PMJ-valvontajärjestelmään, tilitapahtumia koskevia kyselyitä sekä niitä koskevia vastauksia välitettäisiin myös koostavan sovelluksen kautta. Mikäli nykyjärjestelmällä jatketaan, eli tiedonhakupäätöksillä ja tilirekisterillä ja siten että tiedonhakupäätöksen toteuttajia luovuttaisi sekä tilitietoja että tilitapahtumatietoja, tulisi tiedonluovuttaja näiden tietojen välittämiseen rakentaa kaksi rajapintaa koostavaan sovellukseen - yksi tilitiedoille ja toinen tilitapahtumatiedoille. Tätä asiaa on tuotu esille esiselvityksen lopussa luotto- ja maksulaitosten vaikutuksia koskevassa osiossa 5.3. Tulli toteaa, että tätä teknistä toteutusta voisi hallituksen esiselvitysluonnoksessa tai hallituksen esityksen luonnostelussa vielä selkeämmin tuoda esille, jotta eron direktiivin ja kansallisen liikkumavaran välillä näkisi paremmin ja selkeyttäisi myös tietojen liikkumisen ymmärtämistä.

Yleisesti on tärkeää tuoda esille ja korostaa esiselvityksessä, että käyttöoikeuksia ei olla laajentamassa kenellekään, koska toimijoilla on jo

Valvontaosasto

Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

17.5.2023

voimassa olevan lainsäädännön nojalla oikeus saada tilitapahtumatietoja. Järjestelmä on olemassa ja sitä hyödynnettäisiin tilitapahtumatietojen osalta.

Esiselvityksen 3.6 osiossa voisi tarkentaa minkä rajapinnan kautta ns. ”muut tiedot” välitettäisiin. Jatkokäsittelyssä on myös syytä tarkasti selvittää, miten kyseiset tiedot toimitettaisiin, tekniseltä näkökannalta.

Esiselvityksessä puhutaan ainoastaan yksityishenkilöiden tilitapahtumatiedoista. Tähän asiaan voisi tehdä tarkennus, mikäli tarkoituksena ei ole rajata organisaatioiden/yritysten tilitapahtumatiedot tämän ulkopuolelle.

Työryhmän suosituksissa puhutaan asiakkuustiedoista. Käsitettä voisi tarkemmin avata mitä näillä tarkoitetaan. Suosituksissa mainitaan myös mahdollisuudesta eriyttää PMJ-valvontajärjestelmän niin, että myös luottolaitosten tulisi toimittaa asiakkuustiedot tilirekisteriin. Tulisiko tässä olla ”luottolaitosten” sijaan, että kaikkien toimijoiden tulee luovuttaa tiedot tilirekisteriin, muutoin tämän ulkopuolelle jää maksulaitokset ja virtuaalivaluutan tarjoajat, jotka ovat toteuttaneet tiedonhakujärjestelmän.

Yllä mainitut muutosehdotukset on varmasti mahdollista huomioida myös tulevassa hallituksen esitysluonnoksessa.

Tullin tarve saada tilitapahtumatiedot

Tullilla on jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla oikeus saada finanssialan toimijoilta tili- ja tilitapahtumatietoja. Viime vuoden PMJ-lakiin tulleiden muutosten myötä Tulli on yksi toimivaltainen viranomainen joka voi PMJ-valvontajärjestelmää käyttää ja saa tällä hetkellä sen kautta pankkitilitietoja. Tulli pyytää manuaalisesti tilitapahtumatietoja finanssialan toimijoilta. Tilitapahtumatietojen saaminen kohdennetusti pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta parantaisi ja tehostaisi nykymenttelyä. Tilitapahtumatietojen saaminen PMJ-valvontajärjestelmän kautta ei laajentaisi Tullin nykyisiä toimivaltuuksia.

Tullin tarve saada tilitapahtumatietoja on kattavasti avattu esiselvityksessä, mutta tiettyjä asioita halutaan lausunnossamme vielä korostaa.

Esiselvityksessä ehdotetaan Tullille pääsyä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmässä oleviin tilitapahtumatietoihin Tullin suorittamaan verotukseen ja verovalvontaan, Tullin suorittamaan esitutkintaan ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 1 luvun 2 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin tullirikosten estämis- ja paljastamistehtäviin. Edellytyksenä tietoihin pääsyyn olisi se, että ne ovat välttämättömiä edellä mainittujen tehtävien suorittamiseksi.

Tullin verotustoiminnoilla on merkittävä rooli varojen takaisin hankkimisessa erityisesti EU:n perinteisten omien varojen osalta. Tullin verotustoiminnot myös turvaavat unionin taloudellisia etuja. Rikostorjunnan osalta Tulli on esitutkintalaissa tarkoitettu esitutkintaviranomainen ja Tulli vastaa tullirikostorjunnasta siten kuin siitä rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa sekä muualla lainsäädännössä säädetään.

Valvontaosasto

Ohjaus- ja asiantuntijapalvelut
Kansainväliset ja oikeudelliset asiat
Camilla Söderman-Kylänpää

17.5.2023

Tietojen saanti on erittäin tärkeä mm. verotarkastuksissa. Myös rikostorjunnan osalta tilitapahtumilla on keskeinen merkitys. Tullirikoksien motiivi on lähes poikkeuksetta taloudellisen hyödyn saaminen. Tilitapahtumakyselyt ovat olennainen osa rikoksen selvittämistä ja kyselyitä tehdään lähes joka kerta. Tilitapahtumilla pyritään kohdentamaan rikosvastuuta, etsimään osalliset epäiltyyn rikokseen, sekä myös selvittämään rikoshyötyä ja henkilöiden (myös oikeushenkilöt) varallisuutta. Rikoshyödyn jäljittämistä tehdään esitutkintaan liittyen myös mm. vahingonkorvauksen turvaamiseksi.

Tullin yritystarkastukselta saadun lisäselvityksen mukaan tilitapahtumatiedoilla voi olla ratkaiseva merkitys tietyissä tilanteissa. Mm. tuontitullien kantoon liittyvien maksuihin liittyen. Tullille tuonnin yhteydessä esitetyistä asiakirjoista ei voida päästä aina käsiksi kaikkiin tuontitapahtumaan liittyviin maksuihin, jotka kuuluisivat tullausarvoon lisättäväksi, joten tilitapahtumatiedoilla on ensiarvoisen tärkeä merkitys näissä selvityksissä. Tosiasiassa maksettu tieto selviää usein vain rahaliikennettä seuraamalla. Tilitapahtumatiedoista voi selvittää myös maksun todellinen vastaanottaja, mikä voi poiketa Tullille esitetystä tavarantoimittajan myyjätiedosta, mikä puolestaan voi liittyä väärän alkuperämaatiedon ilmoittamiseen ja tätä kautta esim. polkumyynnitullien välttämiseen. Tilitapahtumia/maksutietoja seuraamalla pyritään turvaamaan EU:n omia varoja.

Nykyisen, erityisesti Venäjän pakotteisiin liittyvän vientivalvonnan osalta on tilitapahtumien avulla mahdollista todentaa myös mm. pakotteiden kiertoyrityksiä, kun tarkastetaan mistä/keneltä tavaraan liittyvät maksut tulevat vs. viennin määränpää.

Tullilla ei ole asiassa enempää lausuttavaa.

Camilla Söderman-Kylänpää
tulliylitarkastaja